

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်

သတင်းစာထုတ်ပြန်ချက်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် နောက်ဆက်တွဲ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ပဋိပက္ခများအား ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ၎င်းတို့လုပ်ငန်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ကျရောက်လာမည့် သက်ရောက်မှုများကို ရှေးဦးစွာ ရှာဖွေဖော်ထုတ်သင့်

ယနေ့ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်တွင် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနသည် “[မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ဆိုင်ရာ စာတမ်းအနှစ်ချုပ်](#)”ကို ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။ ဤစာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အချို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား မည်သို့ ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်ကြောင်း၊ ၎င်း၏အကျိုးဆက်အနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကိုလည်း မည်သို့ ထိခိုက်စေနိုင်ကြောင်းကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အစိုးရဌာနများမှ ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်စေရန်အတွက် အကူအညီပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ မကျရောက်စေအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာကွန်ဗန်းရှင်း(CBD)နှင့်အညီ ကတိကဝတ်များ ကျေပွန်စွာ လိုက်နာစေရန်နှင့် နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက် (NBSAP) ၂၀၁၅-၂၀၂၀ (စာတမ်းအနှစ်ချုပ်၏ အခန်း ၃.၁၀.၁ တွင် ဖတ်ရှုရန်)တွင် ပါဝင်သည့် အစီအစဉ်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် အခြေခံကျပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ ကွန်ဗန်းရှင်း(CBD) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ ၁၄ ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၇-၂၉ ရက် အတွင်း အီဂျစ်နိုင်ငံ Sharm El Sheikh တွင် ကျင်းပသွားမည် ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှ တက်ရောက်မည်ဟု မျှော်လင့်ရသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ စာတမ်းအနှစ်ချုပ်တွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် စီးပွားရေးဖြစ်ရပ်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ကုမ္ပဏီများမှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းအားဖြင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပြဌာန်းခဲ့သည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြဌာန်းခဲ့သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေမူဘောင်များအား အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် လေးစားလိုက်နာပြီးသားဖြစ်စေမည့် လက်တွေ့ကျသော အကြံပြုချက်များကို ဖော်ပြပေးထားသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရလဒ်များကောင်းမွန်စေရန် ကုမ္ပဏီများမှ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း(EIA)အား မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း အကြံပြုချက်များလည်း ပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် ဤအဆင့်၌ မရပ်တန့်ဘဲ ရှေ့ဆက်တိုး လုပ်ဆောင် လိုသည့် ကုမ္ပဏီများအတွက်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း(EIA)၏ အားနည်းချက် တစ်ရပ်ဖြစ်သော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်(data)များ အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များကို မည်သည့်နေရာများတွင် ရယူနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြပေးထား ပါသည်။

ဤစာတမ်းနှင့်တကွ စာတမ်းအား ဖြည့်စွက်ပေးထားသည့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း ကဏ္ဍ၊ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကဏ္ဍ အလိုက် အနှစ်ချုပ်မှတ်စုများအား ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန် ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန၏ ဒါရိုက်တာဖြစ်သူ Vicky Bowman မှ "စီမံကိန်းတစ်ခုမှ ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများအပေါ် ဘယ်လို သက်ရောက်မှု ရှိလာနိုင်တယ်ဆိုတာကို စိစစ်ခြင်းက မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါတယ်။ သို့မှသာ ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုတွေကို တတ်နိုင်သလောက် ရှောင်ရှားနိုင်မယ် ဒါမှမဟုတ် လျော့ချနိုင်မယ်။ အဲ့ဒါ ကလည်း မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေအရ လိုအပ်ချက်တစ်ခု ဖြစ်သလို ကျင့်ဝတ်ပိုင်းအရ ဆောင်ရွက်သင့်တဲ့ ကတိကဝတ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်တယ်။ ဒီအချက်ကို မလိုက်နာ ဘူးဆိုရင် ငွေကုန်ကြေးကျ ပိုများမယ်၊ စီမံကိန်းကာလ ပိုမိုကြာမြင့်သွားမယ်၊ နောက်အခြားသော ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများနဲ့ မလိုလားအပ်တဲ့ ပဋိပက္ခတွေလည်း ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်။ ဒီအနှစ် ချုပ်စာတမ်းက ကုမ္ပဏီများ အနေဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတွေကို ကာကွယ်ရာမှာ အောင်မြင်စေဖို့ အကူအညီပေးရန် ရည်ရွယ်ထားပါတယ်။ ဥပမာပြောရမယ်ဆိုရင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများ၊ အဓိကအရေးပါသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ တည်ရှိရာ နယ်မြေ များနဲ့ ဆက်စပ်မှုရှိတဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေကို ဘယ်နေရာမှာ ရှာဖွေရယူနိုင်ကြောင်း၊ ဒါ့အပြင် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုတွေကို ဘယ်လိုရှောင်ရှားနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အကြံပြုချက်တွေလည်း ပါဝင်ပါတယ်။" ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

“ဒီအနှစ်ချုပ်စာတမ်းမှာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုတွေကို ဘာကြောင့် လျော့ချသင့်တယ်ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စီးပွားရေးဖြစ်ရပ်တွေကိုလည်း ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားတယ်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ အပေါ်မှာ သက်ရောက်မှု ကြီးမားစွာ ကျရောက်စေနိုင်ခြေရှိတဲ့ ကုမ္ပဏီတွေက အများအားဖြင့် ရေနဲ့ သီးနှံအထွက်ကောင်းတဲ့ မြေဆီလွှာလိုမျိုး ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုတွေအပေါ်မှာ အရမ်း မှီခိုနေရတဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဒီဂေဟစနစ်တွေကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှု မရှိဘူးဆိုရင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေရဲ့ အကျိုးအမြတ်ကိုလည်း ထိခိုက်လိမ့်မယ်။ ဒီလိုမျိုး ဖြစ်ရပ်တွေကို ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှာလည်း တွေ့မြင်နိုင်တယ်။ ဥပမာပေးရမယ်ဆိုရင် အင်းလေးကန်မှာဆိုရင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးယိုယွင်းနေသလို တနင်္သာရီ ကျွန်းစုတွေဆိုလည်း ဒီလို ခြိမ်းခြောက်မှုမျိုးတွေ ခံနေရတယ်။ နောက်တစ်ချက်က စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းကို အလေးပေးဖို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွေနဲ့ စားသုံးသူတွေကလည်း လိုလား ကြတယ်။”

“အထက်ကအကြောင်းရင်းတွေအပြင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများဟာ အချို့သောသူတွေ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနိုင်ဖို့အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဂေဟစနစ်ကို ထိခိုက်ပျက်စီးမှုရှိစေတဲ့ ကုမ္ပဏီတစ်ခုက လူ့အခွင့်အရေးကိုလည်း လေးစား လိုက်နာမှု မရှိနိုင်ဘူး။ အကယ်၍ ကုမ္ပဏီတစ်ခုက ရေကဲ့သို့သော ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုတွေအပေါ် ဒေသခံပြည်သူများနဲ့အတူ မှီခိုသုံးစွဲနေရတာကြောင့် ၎င်းဒေသခံတွေနဲ့ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားခဲ့ရင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ခွင့် လိုင်စင်ပါ ဆုံးရှုံးနိုင်တယ်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သတ္တုတွင်း လုပ်ငန်းကဏ္ဍက ဒီလို ခြိမ်းခြောက်မှုတွေနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရတယ်” ဟု Vicky Bowman မှ ပြောကြားခဲ့သည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန(MCRB)မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လတွင် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း (EIA) ပညာရှင်များအတွက် ရည်ရွယ်ကျင်းပခဲ့သည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သင်တန်းအစီအစဉ်တွင် မဲဆန္ဒပေးဖြေဆိုမှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းများတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြီးပြည့်စုံစွာ ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်း မရှိဟု ထင်မြင်ကြောင်း သင်တန်းသို့ တက်ရောက်လာသူ စုစုပေါင်း၏ ၆၈% မှ ဖြေဆိုခဲ့ကြသည်။ ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ Vicky မှ “ပြီးပြည့်စုံသော ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း (EIA)ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းက စီမံကိန်း ဒီဇိုင်းနဲ့ အကောင်အထည်ဖော်မှု ညံ့ဖျင်းခြင်းကို ရှောင်ရှားဖို့ အကောင်းဆုံး နည်းလမ်းဖြစ်တယ်။ စိစစ်ခြင်းနှင့် နယ်ပယ် အတိုင်းအတာ သတ်မှတ်ခြင်း အဆင့်မှာကတည်းက ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်းကို စတင် ဆောင်ရွက်သင့်တယ်။ စီမံကိန်း၏ အကောင်းဆုံး ဒီဇိုင်းကို ရွေးချယ်နိုင်ဖို့ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း(EIA)၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာ သတ်မှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်မှာလည်း အခြားဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်တယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆည်တာတမ် ဒါမှ မဟုတ် ဟိုတယ်တစ်ခုကို ဒီနေရာမှာ ဆောက်လုပ်သင့်သလား၊ ဒါမှမဟုတ် ဆောက်မယ်ဆိုရင်

ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုတွေ အလွန်များနေမလား၊ ဒါမှမဟုတ် အခန်းအရေအတွက်ကို လျှော့ချ သင့်သလား၊ ဒါမှမဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုမရှိစေဖို့ စီမံကိန်း ဒီဇိုင်းကို ပြန်လည် ရေးဆွဲ ရမလား၊ ထိခိုက်လွယ်တဲ့ ဧရိယာကို ရှောင်ရှားနိုင်ဖို့အတွက် ဒီနည်းလမ်းကို ပြောင်းလဲသင့်သ လား၊ ဒီသတ္တုတွင်းမှာ အခြား ဆင့်တက်ပြုပြင်တဲ့ နည်းပညာကို အသုံးပြုသင့်သလား အစရှိသဖြင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းကို ဆိုလိုတယ်။ ဒါပေမဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ အများပြည်သူမှ အလွယ်တကူ ရယူဖတ်ရှုနိုင်တဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း အစီရင်ခံစာတွေက အနည်းငယ်ပဲရှိတဲ့အပြင် အဲ့ထဲက အနည်းအကျဉ်းကသာ မှန်ကန်တဲ့ အခြားသော ဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းတွေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားတယ်။"

"ဆက်လက်ပြီး EIA ပညာရှင်တွေက သူတို့ကို အလုပ်အပ်တဲ့ ကုမ္ပဏီတွေက ဆိုးကျိုး သက် ရောက်မှုတွေကို မဖော်ပြဖို့ ဒါမှမဟုတ် အလေးပေး မဖော်ပြဖို့ တောင်းဆိုမှုတွေ ပြုလုပ်တတ် တယ်ဆိုတာလည်း MCRB ထံဝေမျှခဲ့ကြတယ်။ အဲ့ဒါက သူတို့အတွက် အကြီးမားဆုံးသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း နိုဝင်ဘာလ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပခဲ့တဲ့ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲမှာ ၄၃% သော ပွဲတက်ရောက်လာသူများမှ ဖြေဆိုခဲ့ကြတယ်။ အချို့သော ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းတွေမှာ "ဖီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ" အပိုင်းက အမှန်တကယ် စီမံကိန်းနှင့် သက်ဆိုင်မှု မရှိကြောင်းလည်း တွေ့ရဖူးတယ်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုဆို IUCN အနီရောင်စာရင်းမှာ ပါဝင်တဲ့ မြန်မာ နိုင်ငံမှာ ရှိတဲ့ မျိုးသုန်းမယ့် အန္တရာယ် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသော မျိုးစိတ်စာရင်းကို ထည့်ထားတာ ကြောင့် အစီရင်ခံစာက မလိုအပ်ဘဲ ရှည်လျားနေတယ်။ စာရင်းအပြည့်အစုံ ထည့်ပြီးတော့မှ စီမံကိန်း တည်နေရာမှာ အဲဒီ မျိုးစိတ်တွေ မတွေ့ရှိပါဟု ဆိုတယ်။ အချို့ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းတွေမှာဆိုရင် တောထဲမှာ အမှန်တကယ် ရှင်သန်ကျက်စားခြင်း မရှိတဲ့ မျိုးစိတ်တွေ ဥပမာအနေနဲ့ 'ဗမာကြောင်(Burmese Cat)' ဆိုတာမျိုးကို ထည့်ရေးထားတာကိုလည်း ဖတ်ဖူး တယ်"

The Leona M. and Harry B. Helmsley Charitable Trust မှ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည့် ဤအနစ် ချုပ် စာတမ်းသည် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ လုပ်ငန်းကဏ္ဍ၊ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၊ ခရီးသွား လုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် ဆီအုန်းကဏ္ဍများရှိ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာထား သည့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန(MCRB)၏ ကဏ္ဍအလိုက် သက်ရောက်မှုများ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏ သုတေသန တွေ့ရှိချက်များအား ကိုးကား၍ ရေးသား ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဖီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အတွေ့အကြုံ ရှိသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင် Sally Johnson မှ တွဲဖက်ရေးသားပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ Sally သည် ပြည်တွင်းရှိ အစိုးရဌာနများ၊ ကျွမ်းကျင် ပညာရှင် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများအား အကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုးနှင့် ပတ်သက်၍ အကြံပေး အဖြစ် လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းရေးသားခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သူမက

"ပြည်သူ့ရေးရာ မူဝါဒတွေမှာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲတွေနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးကြားမှာရှိတဲ့ ဆက်စပ်မှုတွေကို ကောင်းမွန်စွာ နားလည်သိရှိခြင်း မရှိသလို ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားခြင်းမျိုးလည်း မရှိပါ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ အစုလိုက် အပြုံလိုက် ဝင်ရောက်လာခြင်းကို ဖွင့်ပေးလိုက်တဲ့ အခြားနိုင်ငံတွေမှာ တွေ့ကြုံရခဲ့တဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေ၊ မှတ်သားချက်တွေကို မြန်မာနိုင်ငံက ပြန်လည် လေ့လာ သင်ယူနိုင်တဲ့ အခွင့်အရေးရှိသလို ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာတဲ့ နည်းလမ်းမျိုးနဲ့ စီမံကိန်းတွေကို သေချာဆောင်ရွက်နိုင်မယ့် အခွင့်အရေးလည်းရှိတယ်" ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

နောက်ခံအကြောင်းအရာ

၁။ ဤမြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စာတမ်း အနှစ်ချုပ်သည် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနမှ ထုတ်ဝေ သော လုပ်ငန်းကဏ္ဍ အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် cross cutting အကြောင်းအရာဆိုင်ရာ စာစဉ်တွင် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ အခြားသော စာတမ်းများမှာ "မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ခွဲခြား ဆက်ဆံမှု နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း"၊ "မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ"၊ "မြေယာ" နှင့် "မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများ နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ" တို့ဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းအနှစ်ချုပ်တွင် အကျဉ်းချုပ်နှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အကြံပြုချက်များအပြင် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း အပိုင်း(၅)ပိုင်း ပါဝင် သည်။

- အပိုင်း (၁)တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများကြားရှိ ဆက်စပ်မှုများကို ရှင်းပြထားပြီး ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအား အလေးပေးထိန်းသိမ်းခြင်း၏ စီးပွားရေးဖြစ်ရပ်များကို ဖော်ပြထားသည်။
- အပိုင်း(၂)တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအကြောင်း ခြုံငုံဖော်ပြထားပြီး ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းကဏ္ဍများကြောင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ အရင်းအမြစ်များအပေါ် ကျရောက်လာနိုင်သည့် သက်ရောက်မှုများနှင့် အဓိကခြိမ်းခြောက်မှုများကို အထူးအလေးပေး ဖော်ပြထားသည်။
- အပိုင်း(၃)တွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဆက်စပ်နေသော မူဝါဒနှင့် ဥပဒေမူဘောင်အတွင်းရှိ နည်းနာများနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များကို ခြုံငုံသုံးသပ်ဖော်ပြထားပြီး ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း(EIA) အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ မူဝါဒနှင့် စည်းမျဉ်းများရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လိုက်နာရမည့် အချက်များကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။

- အပိုင်း(၄)တွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ ၎င်းနှင့်အတူ ဆက်စပ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးများ ဆိုင်ရာ ရလဒ်များ တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း (EIA)လုပ်ငန်းစဉ်အား ကုမ္ပဏီများမှ မည်သို့ အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း ဆွေးနွေးထားသည်။
- အပိုင်း(၅)တွင် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း (EIA)အပါအဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များမှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် လိုက်နာကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံတကာအဆင့် စံနှုန်းများ၊အလေ့အကျင့်ကောင်းများနှင့် နည်းလမ်းများကို ခြုံငုံဖော်ပြထားသည်။
- ဤစာတမ်းအနှစ်ချုပ်အား အောက်ဖော်ပြပါ အခြားဆက်စပ်သည့် စာတမ်းများဖြင့်လည်း ဖြည့်စွက်ပေးထားပါသည်။
  - ၁) ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများကြားရှိ ဆက်စပ်မှုများ -နောက်ဆက်တွဲဖတ်ရှုရန်
  - ၂) သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများနှင့် အဓိကအရေးပါသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ တည်ရှိရာ နယ်မြေများ အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ
  - ၃) မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများအား ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ဆောင်နေသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့် ပြည်တွင်းရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ
- ဤစာတမ်းအား ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းကဏ္ဍ၊ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍကြောင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ကျရောက်လာသည့် သက်ရောက်မှု များအား ဖော်ပြပေးထားသည့် အနှစ်ချုပ်မှတ်စုတိုများ ဖြင့်လည်း ဖြည့်စွက်ပေးထားသည်။ ဤအနှစ်ချုပ်မှတ်စုများတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ/လူ့အခွင့် အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းရေးသားထားပြီး ပိုမိုအသေးစိတ် လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် အချက်အလက်များ ရရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ် များသို့ပါ ချိတ်ဆက်ပေးထားသည်။

၂။ မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန (MCRB)သည် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းကဏ္ဍ၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၊ အိုင်စီတီလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၊ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် ဆီအုန်းကဏ္ဍ(၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မူကြမ်းထွက်ရှိမည်)ရှိ ကဏ္ဍအလိုက် သက်ရောက်မှုများ လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း (SWIA)၌ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများကို ထည့်သွင်းဆွေးနွေးထားသည်။ ထပ်မံသိရှိလိုပါက www.mcrb.org.mm တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

၃။ The Leona M. and Harry B. Helmsley Charitable Trust သည် အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံး၌ ကျန်းမာရေး၊ ဒေသပိုင်းဆိုင်ရာ ရှေးပြေးဆောင်ရွက်မှုများကို ထူးချွန်ပြောင်မြောက်စွာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများအား ထောက်ပံ့ပေးခြင်းအားဖြင့် လူမှုဘဝများကို မြှင့်တင်ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ ထောက်ပံ့ငွေများ စတင်ပေးအပ်သည့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှ စတင်၍ Helmsley သည် အမျိုးမျိုးသော ပရဟိတလုပ်ငန်းများအတွက် ဒေါ်လာ ငွေ ၂ ဘီလျံကျော်အား ပေးအပ်လှူဒါန်းရန် ကတိပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်အနည်းငယ်တွင် Helmsley Trust သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည့် WWF၊ WCS နှင့် FFI တို့မှ ဦးစီးလုပ်ကိုင်သော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် စီမံကိန်းများကို ငွေကြေး ထောက်ပံ့ပေးလျက် ရှိသည်။ ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာနနှင့်လည်းအတူ လက်တွဲလုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် Helmsley မှ ထောက်ပံ့ပေးသည့် ထောက်ပံ့ငွေများသည် နိုင်ငံမြောက်ဘက်ပိုင်းရှိ တောင်တန်းနှင့် သစ်တောများ စုစည်းရာနေရာများနှင့် တနင်္သာရီတိုင်း(FFI)ရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကို အားကောင်းအောင် ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သလို မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဂေဟစနစ်များနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းရာတွင်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဏ္ဏဝါပင်လယ်ပြင်အား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း (WWF နှင့် WCS)အား ဦးစီးဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ New York Botanical Garden၊ Critical Ecosystem Partnership Fund၊ Smithsonian၊ သပြေ နှင့် Turtle Survival Alliance တို့မှ ဦးစီးဆောင်ရွက်သည့် စီမံကိန်းများအား ထောက်ပံ့ပေးရာတွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ အဆိုပါ စီမံကိန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်စေ၊ Helmsley Charitable Trust ၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးမှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ သိရှိလိုပါက <http://helmsleytrust.org/> တွင် ဆက်လက်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

၄။ Sally Johnson သည် အစိုးရများ၊ ဘက်ပေါင်းစုံ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍများနှင့် နှစ်ပေါင်း ၂၇ ခုနှစ်ကြာ တွဲဖက်လုပ်ကိုင်ဖူးသည့် အတွေ့အကြုံရှိသူဖြစ်ပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်း (IFC) ၌ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ တတ်ကျွမ်းပညာရှင် အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ရီယိုတင်တို (Rio Rinto) ၌ ကော်ပိုရိတ်လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ တာဝန်ခံအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနောက်အာဖရိကတွင် BHP Billiton နှင့်အတူ စီမံကိန်းအဆင့်၌ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သလို အခြားသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိပ်တန်း အကြံပေးလုပ်ငန်း နှစ်ခုနှင့်လည်း တွဲဖက်လုပ်ကိုင်ဖူးသည်။ Sally သည် အချို့သော ကုမ္ပဏီများအတွက် ၎င်းတို့၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ နည်းပညာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ကိုင်ပေးသည့် အတွေ့အကြုံရှိသလို ကြီးမားသည့် စီမံကိန်းဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာမြောက် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ခြင်းများကို စီမံခန့်ခွဲဖူးပြီး တတ်

ကျွမ်းသည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အသိပညာများကို ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သလို due diligence ကို လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး သင်တန်းများလည်း မျှဝေပို့ချပေးခဲ့သည်။ သူမသည် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆယ်နှစ်ကျော်ကြာမြင့်အောင် အဓိကထား လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး များပြားလှသည့် စာတမ်းများကိုလည်း ပြုစုရေးသားခဲ့သည်။ ICMM ၏ သတ္တုတွင်း လုပ်ငန်းနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများဆိုင်ရာ လမ်းညွှန် စာတမ်း၊ Liberia နိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ခုနှိမ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ အသေးစိတ် အစီအစဉ်တို့ကို ကိုယ်တိုင်ရေးသားခဲ့ပြီး ကမ္ဘာ့ဘဏ်အတွက် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ အား ခုနှိမ်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်စာတမ်းနှင့် သစ်တောများ၏ အရေးပါမှုကို အလေးထားသည့် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၌ ခုနှိမ်မှုအား အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ စာတမ်းနှင့် အခြားသော ကြီးမားသည့် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းများအတွက် လုပ်ငန်းတွင်းသုံး လမ်းညွှန်နှင့် မူဝါဒစာတမ်းများကို အခြား ပညာရှင်များနှင့်အတူ တွဲဖက်ရေးသားခဲ့ဖူးသည်။ လက်ရှိအချိန်၌ Sally သည် Guinea နိုင်ငံရှိ စီမံကိန်းတစ်ခု၌ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပြီး တကမ္ဘာလုံးရှိ အခြားသော စီမံကိန်းများအတွက် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ due diligence ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ဤစာတမ်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုသိရှိလိုသည်ရှိပါက မြန်မာ့စီးပွားရေး ကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန၏ စီမံကိန်း မန်နေဂျာဖြစ်သည့် အင်္ဂါ မရူရှီဟအား +၉၅၉ ၉၅၅ ၉၃၈ ၂၀၀ (သို့မဟုတ်) inga.makusheva@myanmar-responsiblebusiness.org သို့ ဆက်သွယ်၍ မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။